

κῆς; Πᾶς λίθος ἀποκοῦσε καὶ καταπροσύνην τῶν κριτικῶν. Δὲν δύναται τις ἐκτενεῖν εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον καὶ ἰδῆν τὴν μέλανα, ἀβελίσκον, τοῦ Τιγλάθ Πιλεσερ, ἢ τὰ μνημεῖα τοῦ Σινναχειρέδ; δὲν δύναται νὰ ἰδῇ ἐν Παριταῖς τὸν Μωσῆν, λίθον καὶ ν' ἀναγνώσῃ τὰς σφηνοειδῆς ἐπιγραφάς, ἢ ν' ἀναγνώσῃ τὰς μεταφράσεις, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶναι νῦν ἀδύνατος ἡ διαμνησθέντων τῆς ἀριμανίας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας μέχρι τῶν χρόνων εἰς οὓς φθάνει ἡ ἱστορία. Θαυμαστὴ δὲ μαρτυρία περὶ τῆς σημασίας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις εἶναι οὗ μετὰ τὸν λόγον Αὐτοῦ, ἀσφαλῶς ἔχομεν τὸ πολυτιμότερον τῶν δώρων του πρὸς ἡμᾶς, τὴν Κυριακὴν Αὐτοῦ, ἥτις ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ τηρεῖται ὡς ἀστυκὴ διάταξις, ὡς ἐπίσης καὶ ὡς Ἰουδαϊκὴ καὶ ὡς Μωσαϊκὴ διάταξις καὶ ὡς παλιτικὴν οὐχὶ δὲ ὡς μέρος τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Ἐνταῦθα εὐρίσκουμεν τὰ ἀρχαῖα τῆς Ἀσσυρίας μνημεῖα, οὐ μόνον ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Νεμβρώδ, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀπομνημονεύμασι περὶ τῆς κτίσεως εὐρίσκουμεν τὸ παράγγελμα τῆς τηρίσεως τῆς ἐβδόμης ἡμέρας ἁγίας καὶ τῆς ἀπὸ ἐργασίας ἀποχῆς κατ' αὐτήν. Εὐρίσκουμεν τοῦτο γεγραμμένον πολὺ πρότερον τῶν χρόνων τοῦ Μωσῆως· οὕτω δὲ ἡ τετάρτη ἐντολὴ, μὴ οὔσα αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν ἠθικὸς νόμος, ἐδόθη ὡς τοιοῦτος ὅπως συνδέῃ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΙΝΕΖΟΣ

Ἐκ τῆς εἰκόνης ἣν δίδομεν σήμερον τοῦ Κινέζου διδασκάλου εὐκόλως καταφαίνεται ὅτι τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα ἐνέχει τι τὸ ἀλλόκοτον παρὰ τοῖς Σίναϊς τοῦλάχιστον κατὰ τὸ ἐξωτερικόν. Ὁ εἰκονιζόμενος ἐνταῦθα διδασκαλὸς εὐρέθη ἐν τινὶ ὀρεινῷ χωρίῳ τῆς Κίνας βόμβρα καλουμένῳ παρὰ τινος ἱεραποστόλου ὅστις ἐρώτησεν αὐτὸν θεὸς πρὸ αὐτοῦ ἐν ἀντίτυπον τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, καθότι ἦτο κωφός, ἔάν ἡδύνατο ν' ἀναγνώσῃ. Ὁ διδασκαλὸς βεβαίως πειραχθεὶς ἐκ τῆς ὁπωσδήποτε προσβλητικῆς ταύτης ἐρωτήσεως:

«Βεβήθουν νὰ μάθω, εἶπεν, ποῖον βιβλίον δὲν θὰ ἡδυνάμην ν' ἀναγνώσω! Καὶ πῶς! ἐχρημάτισα διδασκαλὸς τοῦ ἡμῖν τῆς ζωῆς μου, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ὑπὲρ ἡμᾶς ἱατρὸς, ὅτε πάλιν ἀνέγνωσα πολλόν». Ὁ ἱεραποστόλος τότε ἀνοίγει τὸ βιβλίον περὶ Ἀσώτου καὶ λέγει εἰς τὸν διδασκαλὸν ν' ἀναγνώσῃ. Τοῦτο καὶ ἐπραξεν ἐλευθέρως, ὡς ἔδειξεν. «Ἀνθρώπος, τίς εἶχε δύο υἱούς» — ἀκριβῶς ὡς καὶ ἐγώ — «καὶ εἶπεν οἱ νεώτερος αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα, πατέρ-δός μου σὸ ἀνῆκον μέρος τῆς περιουσίας». Πολὺ περιέργον· τοῦτο ἀκριβῶς ὁ υἱός μου ὁ νεώτερος μοι εἶπεν! «Καὶ διεμοίρασεν εἰς αὐτοὺς τὰ ὑπάρχοντά τε· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας συνέβησαν πάντα ὁ νεώτερος υἱός, ἀπεδύνασεν εἰς γῶραν μακρὰν καὶ ἐκεῖ διεκοίμισεν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀγέτω». Ἐὰν ἀρῇκε τὸ βιβλίον καὶ θεωρῶν τὸν ἱεραποστόλον, ἀσκαρδαμυκτὶ εἶπεν· «Ἡ ἱστορία αὕτη εἶναι ἀκριβῶς ὡς ἰδική μου· τοῦτο σὸ σῶμα ἔχω

ἔκαμε ὁ κατεργάτης ἐκεῖνος ὁ νεώτερός μου. Ἐπῆγε καὶ ἐδαπάνησεν ὅ,τι τῷ ἐδῶκα εἰς κάπνισμα τοῦ ὀπίου». Ἐπεσχωρήσας πάλιν εἰς τὴν ἀναγνώσιν καὶ πάλιν ἀρῇκε τὸ βιβλίον, καὶ ἐστειλε νὰ μανύσῃ τὸν νεώτερον υἱόν του νὰ ἔλθῃ ἀμέσως εἰς αὐτὸν νὰ ἀκούσῃ καὶ αὐτὸς τὴν διήγησιν. Ὁ ἀπόστολος ἐπῆ·, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε, λέγων ὅτι ὁ υἱός του δὲν ἡδύνατο νὰ ἔλθῃ τώρα, διότι ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ κάπνισμα τοῦ ὀπίου. «Ὡ, εἶπεν ὁ γέρον, θεωρῶν τὸν ἱεραποστόλον ἀσκαρδαμυκτὶ — τώρα δὲ με δακρυὰ ρέοντα εἰς τὰς παρειάς του — «ὦ εἰπέ μου πῶς σεῖς οἱ ξένοι μᾶς ἐφέρατε αὐτὸ τὸ ὅπιον τὸ ὅποιον κατέστρεψε τὸν υἱόν μου καὶ ἑκατομμύρια ἄλλων;» «Ἐβλεθα

ἄξιον ζυλοκοπημάτων πωρόντων» εἶπεν ὁ ἱεραποστόλος· «εἰμεθα ἀδικαιολόγητοι. Ἀλλὰ τελείως σὲ παρακαλῶ τὴν διήγησιν». Ἐπεσχωρήσας «Σηκώθεις ἤλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἦνθ' ὁ ἀπείχετο ἐπὶ μακρὰν, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ εὐπλάγχυνίσθη καὶ δακρύων ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ (ἐνταῦθα διὰ νὰ δείξῃ πῶς ἔγινε τοῦτο ὁ διδασκαλὸς ἐρρίψε τοὺς μελαγχροινούς, βραχιόνάς του περὶ τὸν τράχηλον τοῦ ἱεραποστόλου) καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Καὶ ὁ πατὴρ εἶπε πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐβόρε· ἔξω τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν». «Παρατήρησα τώρα, ἔάν ὁ κακώτατος υἱός μου ἤθελεν ἐνεργῆσαι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τότε καὶ ἐγὼ ἤθελα τὸν ματαχεῖν οὐτῇ καλῶς. Δὲν θὰ τὸν ἄφηνα εἰς τὴν παρούσαν· ἔα

κένδυτον κατάστασιν τοῦ, ἡμίγυμνον, ὃ αὐτῷ ἐδίδον εὐχαρίστως μίαν καλὴν ἐνδυμασίαν καὶ καλὴν τροφήν.» «Τελείωσε τὴν διήγησιν», εἶπεν ὁ ἱεραπόστολος οὗτος ἐξηκολούθησεν, «καὶ ἐθηκε δακτύλιόν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ». «Τοῦτο δὲν ὁ ἐκείνους, τοῦτο δὲ ἦτο παραπολλὴ καλοσύνη με καλὰ ἐνδύματα καὶ καλὴν τροφήν ὁ κατεργάσθη θά ἦτον εὐχαριστήμενος». Εἴτα ἀνέγνωσε τὸ ὑπόλοιπον τῆς θαυμασίας ταύτης ἱστορίας χωρὶς σχόλια. Ὁ υἱὸς τοῦ μετὰ τινα χρόνον παρήτησε τὸ ἐλάττωμα τοῦ ὀπίου γεγόμενος ἐγκρατής, τῇ διδασκαλίᾳ τῶν διδασκάλων τοῦ Ευαγγελίου.

ΜΙΑ ΤΕΛΕΤΗ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Κατὰ τὴν 24 Ἰουλίου ἀπελθόντος ἐτελέσθη ἡ τελετὴ ἡ λεγομένη Σουρρέχ ἥτοι ἡ ἐτήσια εἰς Μέκκαν ἀποστολὴ δώρων διὰ τὸν προφήτην. Τὸ καρβάνιον ἐσχηματίσθη ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Δολμαβακσέ ὑπὸ τὰς ὄψεις τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου ἱσταμένου εἰς ἐν τῶν παραθύρων τῶν ἀνακτόρων. Σινίστατο τοῦτο ἐκ δύο πλουσίως ἐξερτημένων καμῆλων καὶ τριάκοντα περίπου ἡμίονων, κεκαλυμμένων διὰ πορφυροῦ ἀργυροχρυσοκεντήτου ἐριούχου. Ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἐκάστης καμῆλου ἦτο κατασκευάσμα παρεμφερές πρὸς σκηνὴν ἐκ πολυχρῶν μεταξωτῶν. Ἐντὸς αὐτοῦ ἦσαν πλούσιοι τάπητες καὶ ἄλλα πολύτιμα δῶρα, ἐκαστος δὲ ἡμίονος ἔφερε δύο ἐσφραγισμένα δέματα περιέχοντα σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων. Ὁ Σειχ-ούλ-Ἰσλάμ, ὁ ἀνώτατος ἐκκλησιαστικὸς λειτουργὸς τῆς αὐτοκρατορίας, ἐπεστέλει ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτοῦ λευκῇ ἐσθῇ τὰς προπαρασκευὰς τῆς φορτώσεως τῶν κτηνῶν, καὶ ἀνεγίνωσκεν ἀραβιστὶ προσευχὰς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς. Περὶ αὐτὸν ἴσταντο πλῆθος κατωτέρων κληρικῶν ἐν ποσείναις καὶ μελαίναις ἐσθῇσι καὶ λευκοπρασίνοις τυρβανίδις, καὶ πλείστοι ἀξιωματικοὶ καὶ αὐλικοὶ ἐν κυαναῖς στολαῖς, πλουσίως κεκοσμημέναις διὰ χρυσῶν σειρητιῶν καὶ φορούντες τὸ σύνθημα φέροντες παρὰ πάντων, πλὴν τῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν ἀνηκόντων, ὀθωμανῶν ὑπηκόων. Ὅταν αἱ προπαρασκευαὶ συνετελεσθῶσαν, ὁ χαλινὸς τῆς μεγαλειότητος καμῆλου ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν Σουρρέχ-Ἐμίνι, γηραιὸν συνταξιοῦχον πασάν, διορισθέντα εἰς τὴν τιμητικὴν καὶ ἐπικερδῆ θέσιν ἀρχηγοῦ τοῦ καρβανίου. Ἡ συνοδία τότε ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κεντρικῆς θύρας τῶν ἀνακτόρων καὶ διεκίνηθη πρὸς τὸ Τοπχανέ. Ἀπειρον λαοῦ πλῆθος ἀνέμεγεν καρτερικῶς ἐπὶ ὥρας ἵνα τὴν ἰδῇ διερχομένην. Ἐπὶ εὐρείᾳ ἀνοικτῆς ἐκτάσεως παρὰ τὴν θύραν ἦτο διπλῆ σειρὰ ἀμαζῶν πλήρων κομψοτάτων γυναικῶν ἀντιπροσωπεύουσων τὴν τουρκικὴν ἀριστοκρατίαν. Ἐκάστη ἀμαζα ἐσυνοδεύετο ἀναγκαιῶς ὑπὸ μαύρου φύλακος τῆς συζυγικῆς πίστεως, ἐν στιλπνοῖς μελαίνῳ ἐνδύμασιν ἀμιλλομένοις πρὸς τὴν μελανότητα τοῦ δερμάτος αὐτοῦ. Αἱ φαίδραι κυρίαι μετὰ χιονόλευκα γιγασμάκια τῶν καὶ ποικιλοχρῶς φερετζέδες τῶν, ἐξ ἐλαφροῦ, μαλακοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος ἐκ τῶν ὁσημέραι παρὰ μὲν

ζόντων ἐργοστάσιον τῆς Προύσης, ἀνέμενον ὑπομδνως, κινδυνεύοντες τὸν περὶ ἐαυτὰς ἀκίνητον ἀέρα διὰ ριπιδίων, τινὲς καθήμεναι ἐν σιῶπῃ θεωροῦσαι ἀσκόπως ἐν νωθρότητι καὶ ἄλλαι φλυαροῦσαι καὶ γελῶσαι ὡς ἐλαφρόκαρδοι πᾶσις ἐν ἡμέρᾳ εορτῆς.

Ὅπισθεν τῆς προφυλακῆς ταύτης τῶν θατῶν ἦτο ὁ συνῆθη κωνσταντινουπολιτικὸς ὄμιλος, μετὰ τῶν στερεοτύπων πωλητῶν ἄρτου, ὕδατος, παγωτῶν καὶ γλυκυσμάτων, ἐκάστου φωνάζοντος ἐν ποικίλῳ τόνῳ τὸ ἐξοχὸν τῆς πραγματείας τοῦ, καὶ οἱ δυσάρεστοι ὃ ὄχληροι ἐπαίται δεικνύοντες τοὺς φεικτοτέρους ἀκρωτηριασμοὺς καὶ παραμορφώσεις, καὶ ἐπικαλοῦμενοι τὰς εὐλογίας τοῦ Ἀλλάχ εἰς τοὺς παρ' ὧν προσεδόκων ἐλεημοσύνην. Τὸ μόνον διακριτικὸν χαρακτηριστικὸν ἦτον ἡ παρουσία πλήθους ἀντιπαθητικῶν, γραφικῶν δερβιῶν φερόντων φανταστικὰ κεφαλοδέματα καὶ ποικιλοχρῶς χλαμίδας, οἵτινες, ὄντες θρησκευτικὰ πρόσωπα, ἐθεώρουν ἀναμφιβόλως καθῆκον αὐτῶν νὰ λαμπρύνωσι τὴν θρησκευτικὴν τελετὴν διὰ τῆς παρουσίας των. Εἰς τῶν κυρίων τούτων, φορῶν καμικοῦ σχεδίου πῖλον, ἔχων δὲ μακρὰν, ἀκτένιστον κόμην, πέλεκυν ἐκ λευκοσιδήρου, καὶ συλλογὴν μεγάλων καὶ ἱκανῶς ποικίλων φυλακτηρίων, ὥστε νὰ δύνανται νὰ προστατεύσωσι ἡμίσειαν δωδεκάδα ἀσθενῶν θνητῶν κατὰ τῶν ἐπιβούλων ἐνεργειῶν τοῦ διαβόλου, ἦτο ὁ μᾶλλον πάντων καταφανής. Ἰσως παρὰ τισι τῶν ῥακενδύτων νεαρῶν θατῶν κατάρθωνες νὰ ἐμπνεύσῃ βαθμὸν τινα σεβασμοῦ καὶ τρόμου, ἀλλὰ μετὰ τῶν κομψῶν καὶ μελανορθάλων κατοίκων τῶν ἀμαζῶν διήγειρε προφανῶς μᾶλλον τὴν θυμηδίαν ἢ τὸν σεβασμόν. Κυρίαι αἵτινες προσέβησαν τῶσπ μόνον νὰ ἀπορροφήσωσι γνήσιον πνεῦμα πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως ὥστε νὰ ἀναγινώσκωσι γαλλικὸν τι μυθιστόρημα καὶ νὰ ἐκτελῶσι διὰ τῶν ἰδίων ἀδρῶν δακτύλων ὀλίγα ἐκλεκτὰ τεμάχια τοῦ Ὀρφεμπάχου, ἀναγκαιῶς ἐχειραφέτησαν ἐαυτὰς ἀπὸ τῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων τῶν δεσποζόντων κατὰ τοὺς χρόνους τῶν μαυρῶν των. Εἰς τὰ ὄμματα αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος ὅστις θεωρεῖται ὡς ἅγιος παρὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ εἶναι ἀπλῶς βλάξ, ἀκάθαρτος, γέροντα δερβίσης καὶ οὐδὲν πλέον. Τοῦτο εἶναι ἐν τῶν συμπτωμάτων μεγάλης μεταβολῆς ὁσημέραι τελουμένης.

Μεθ' ὅλην τὴν μουσουλμανικὴν συντηρητικότητα καὶ τουρκικὴν ἀνοήσιαν, ἡ Κωνσταντινούπολις βαθμηδὸν πίπτει ὑπὸ τὴν κοινωνικὴν ἐπίδρασιν τῆς Δύσεως. Ἐνθυμούμαι ὅτι εἶδον ὁμοίαν συνάθροισιν ἐν τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ τόπῳ πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Ἀβδουλ Ἀζίζ. Τὸ γενικὸν ἀποτέλεσμα ἦν τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ εἰς τὰ καθέκαστα διαφαίνονται διαφοραὶ τινες. Οἱ μαῦροι φύλακες τῶν συζύγων καὶ θυγατέρων τῶν πασάδων εἰσὶ πολὺ ὀλιγώτερον κτηνώδεις καὶ αὐθαδέεις δεικνύοντες νῦν εὐπροσέγγοριαν τινα καὶ πρὸς αὐτοὺς ποὺς γκισοῦριδες. Τὰ χονδροειδῆ, γραφικὰ ἀμάξια τῶν προτέρων χρόνων ὀλοσχερῶς ἐξέλιπον, καὶ ἀφῆκάν τὴν θέσιν αὐτῶν εἰς ἀράξας δυνάμενους νὰ περιελάσωσιν ἐν τῷ Hyde